

Kjeld Enevold Isager Henriksen, 19/7 1994 i haveforeningen Højvænge, Ballerup

Efter opfordring i Metal til at fortælle lidt om ens liv og oplevelser, fatter jeg kuglepenen.

Først mit cprnr: 040623xxxx, mit fulde navn: Kjeld Enevold Isager Henriksen.

Begyndte på Bispebjerg skole i 1930, kom ud i februar 1938, og kom i lære på mejerimaskinfabrikken "Phønix" i Rønnegade, Østerbro, som maskinarbejder.

Inden jeg går videre, så havde mine forældre ismejeriet "Isager" på Frederiksborgvej 31, og i kælderen behandlede far mælk, fra husmænd omkring Lyng-Ganløse, og leverede mælk til forskellige bagere i omegnen. Fars navn var Valdemar

Isager Henriksen, født februar 1891, død februar 1937. Min mor hed Agda Christiane, født Andersen, født juli 1895 død august 1982.

Den 10. februar 1938, så jeg fra skolevinduet, min mor på cykel på vej ind til skolen. Kort efter blev jeg kaldt ind på kontoret og fik at vide, at jeg havde fået en læreplads, så det var min sidste skoledag. Dagen efter var jeg til lægeundersøgelse og ude at købe arbejdstøj. Den 12. februar kl. 7 var jeg på arbejde.

Det første jeg lagde mærke til, var lugten af remsmørelse og polervoks, der var transmissioner i loftet men remtræk til maskinerne.

Vi begyndte som sagt kl. 7.00 og kl 9-9.30 var der frokost, kl. 12-12.30 var der middag, alt sammen i omklædningsrummet, Kl.12-12.30 var der middag, alt sammen i omklædningsrummet, hvor det var min opgave at varme svendenes og min kaffe på et primusapparat. En halv time før spisetiderne var jeg rundt til svende og lærlinge for at tage imod bestillinger på øl, vand, brød og andet. Svendene handlede hos 2 forskellige købmænd, så det gav jo ekstrakørsel. Men de var flinke til at give drikkepenge, undtagen mesters søn, som arbejdede som svend og drak 15-20 bajere pr. dag. Mange af dem blev hentet uden for spisetiderne, kors hvor har jeg fået mange skideballer for hans drikkeri.

Lærlingene var med i svendenes akkorder, så hvis det var mesters søn, var det med at få udbetalt forskud på akkorden, ellers var der ikke en krone.

Til fyraften skulle yngste lærling sætte en stor balje vand over på essen, som så blev delt ud til en fælles spand, en for svende og en for lærlinge, på hver sin side af ambolten.

Vi havde hver sin gulvspand til at vaske hovedet i, med navn på.

Lønnen var 10 øre/time og sluttede på 25 øre/time+dyrtidstillæg senere.

Læretiden var 4 år og 10 måneder, fordi jeg var 2 måneder over 14½, som blev trukket fra de normale 5 år.

Arbejdstiden 48 timer fordelt på 6 dage om ugen, så jeg skulle blive svend 12. december 1942.

Tiltaleformen var "du" mellem os lærlinge, vi var 8 da jeg kom. Til svendene sagde man "De", "HR" og Efternavn. Selvfølgelig var der også sjove oplevelser. Lige før krigen lavede vi en spandevasker til England, med en karussel til at stille spandene i. Her gik Herbert, også lærling, tit ind og fik sig en lur. Så en dag stod værkfører Alfred Aron Halvor Petersen, og kørte rundt med karussellen, og hvem kommer frem i lyset-det gør såmænd Herbert (Truels Hansen), det var ham, der skaffede mig pladsen som lærling.

En anden gang, under krigen med de strenge vintre, kom Herbert ud på WC'et og satte sig ned, men på skødet af Bennike, som måske sad og sov, med en gammel frakke over sig.

WC'erne var i et skur udendørs, så der var koldt. Herbert blev kaldt "Ole Opfinders søn" fordi hans far havde en grøntforretning på Frederiksborgvej 33, hvor han lavede mekaniske juleudstillinger med kaffemaskiner som drivkraft.

Men tiden gik, og en dag stod værkfører og vognmand Rasmussen ude på Rønnegade, mens pigerne fra Anton Bergs chokoladefabrik, som lå lige over for, øvede sig i at gå i spagat, hvortil værkføreren bemærkede, at de øvede sig i at samle sten op med kussen, han var meget slagfærdig.

I vinteren 1940-41 blev produktionen solgt til Andreas Jensens bryggeris maskinfabrik, Hvidovrevej 90, og jeg og andre lærlinge gik med i købet. Her fik vi weekend om lørdagen kl. 14 i sommerhalvåret, det var jo herligt når man hver lørdag-søndag tog ud til forskellige vandrehjem fra Køge-Præstø til Helsingør osv.

Især var jeg glad for at komme på vandrehjemmet Torpen i Humlebæk. De første år kørte jeg sammen med nogle kammerater derhjemmefra (på cykel).

Selv om det var under krigen, hvor vi, der var unge dengang, blev kaldt den fortabte ungdom, vil jeg nødig have undværet disse prægtige kammerater og det gode sammenhold. Efterhånden som dæk og slanger blev slidt ned, uden mulighed for at købe nyt, steg antallet af punkteringer, indtil vi i 1944-45 måtte gå, men ud ville vi.

Om sommeren tog man til Jylland og cyklede om natten over Sjælland, der var jo næsten ingen andre på vejen, undtagen tyskerne.

Engang fik vi en ny lærling, som hed Preben, men vi havde 3 af det navn i forvejen, så Halvor Petersen udbrød, da han hørte det: Gu gør du ej, du hedder Nikolaj, det var først langt senere jeg fik at vide at han hed Preben.

I vinteren 41-42 var der meget streng frost, så der var -11 grader ved vinduerne og -9 midt i værkstedet, så var det næsten umuligt at flytte slæder på drejebænkene. Svendene gik hjem, men vi lærlinge skulle blive, dog fik vi lov til at spise vor mad i fyrkælderens oven på brunkullene og den kraftige dunst af svovl, som de udskilte. I løbet af eftermiddagen fik vi penge, så vi kunne købe os en kop kaffe (erstatning) med et wienerbrød på Hvidovre kro, og så fik vi lov til at gå hjem kl. 14.

I de vintre var der meget sne og ingen snerydning, busser eller S-tog, så har jeg mange gange mere båret end kørt på cykel ad Grøndalsparkvej til Roskildevej.

Den sidste tid som lærling og ½ år som svend fik vi tysk arbejde. Det var vore egne sodavandsmaskiner, som tyskerne leverede støbegodset til, der skulle sendes til Ukraine, men kom vist aldrig afsted. Støbejern var det man kaldte kakkelovns gods, med nogle hårde punkter, som ødelagde skæremetallet på stålene.

Så oprandt d. 12. december 1942, og jeg skulle give øl til alle- og snaps til svendene, da jeg blev svend.

Det var svært at opdrive, så jeg måtte løbe rundt til købmænd og ismejerier (min mor havde ismejeri, men kunne ikke skaffe det) for at se om jeg kunne skaffe enkelte her og der.

Sommeren 1943 var jeg på kommunehospitalet og blev opereret for pungbrok, som jeg var blevet kasseret som soldat for. I øvrigt er jeg stærk modstander af alt militær.

I august 1943 begyndte jeg at læse til maskinist på Københavns maskinistskole på Jagtvej. Her oplevede jeg 29. august 43 materialer fra søofficersskolen og Holmen, som blev gemt i krybekælderen.

Jeg var også husvagt, og under en øvelse, skulle jeg være offer, med et brækket ben og bæres på bære af 4 lærere ned fra 3. sal. Aldrig har jeg været så bange for mit liv, som under den tur.

Den 19. september 1944 blev politiet taget af tyskerne. Der var anbragt en kolonne af politiet på skolen, så pludselig så vi skolen omringet af soldater med maskinpistoler. Ove Eigntfeld og jeg var på inspektion oppe på etagerne, så vi var i vildrede med, hvad vi skulle gøre for ikke at blive skudt, når vi kom ned i stuen. Vi gik frem med hænderne over hovedet og fik omgående stukket en pistol i maven, mens vi selv spændte vore brandøkser af. Så stod vi 1½ time med hænderne over hovedet-meget anstrengende. De ville vide hvor den betjent, der gik vagt udenfor skolen, havde gjort af sin tjenestepistol, men han havde ikke fået

udleveret en pistol. Det var ellers en drabelig kriger, der holdt vagt ved os: Først havde han Røde kors hjelm og forbindstaske, stukket ned i støvlerne havde han 5 håndgranater, i den ene hånd en pistol og den anden en karabin, så det var tysk røde kors.

Den næste krigsbegivenhed var angrebet på Shell huset. Vi stod ude i gården og vinkede til jægerpiloterne. Desværre faldt der en af dem nedovre i Fælledparken. Vi var nogle stykker, der var ovre i Fælledparken og så vraget og den tyske vagt, vi dækkede en fotograf, der tog billeder af vraget.

Under folkestrejken var vi til eksamen. Vi anmodede eksamenskommissionen om udsættelse af eksamen, men det kunne der ikke blive tale om. Først da der gik rygter om at byen ville blive afspærret, kunne den udsættes, da alle eksaminatorer og censorer boede uden for byen.

På et tidspunkt blev dele af skolen beslaglagt til tysk feltlazaret, så måtte vi flytte ventiler og haner, som var lavet af bronze og blev brugt til tegneundervisningen.

De hvide busser kørte forbi skolen, her i sad mange af de betjente, som var blevet taget på skolen.

Det var ellers ikke opløftende at se de tyske soldater, som blev indlagt direkte fra Østfronten, med gennemblødte forbindinger, grønne af materie og røde af blod. Mange med manglende lemmer. Men vi havde ikke medlidenhed med dem.

En dag sad vi og ventede på forstander Gille, som ikke kom, han var blevet skudt om natten af en, der havde gået på skolen, og som han havde advaret imod med ordene: Hvis I vil banke ham, så husk at tage kasketterne af. Gille havde skaffet mig et legat, ganske uopfordret, som jeg betalte skolepenge med i nogle måneder, vi betalte 45kr pr. måned.

Efter skolen gik jeg på Teknologisk institut, på et kursus, som sluttede med Håndværkerprøven for maskinister. Der var smedning, drejning, planskrabning, essesvejsning, slibning af tollehaner, nitning med glødende nagler og meget andet.

Efter Teknologisk og en ferie, kom jeg i arbejde 1946 hos et firma: Brødrene Jørgensen elektromekanisk etablisement, Nørrebrogade 52 4. sal. Da det jo var lige efter krigen, var der nok at lave med reservedele til væve og nye spolemaskiner til Julius Koch, som boede på samme adresse. Tænk engang, jeg stod som svend og filede støbegods med file, som havde været nye før krigen. I 1951 flyttede vi til en ny fabrik på Hejrevej, det var jo noget andet end at skulle bære eller hejse materiale op og ned med et hånddrevet spil. Her var jeg ansat til 1959, altså 13 år. Så fik jeg et tilbud fra en tidligere kollega, om at komme ud til Balling Engelsen i Herlev, da de skulle til at lave en salatfabrik. Her lavede vi også spær til flere nye store fabriksbygninger. En kollega og jeg var også en tur i Ringsted og for at lave centralvarme. Men en dag var det også slut, da Balling Engelsen købte en nedlagt sukkerfabrik i Stubbekøbing.

Henry Petersen og to andre startede så et værksted i salatfabrikken MAYO' s bygning på PræsteFælledvej på Amager, hvor vi startede med at lave lamineringsmaskiner, men den produktion måtte stoppe, da der var problemer med patenter. Så kom Sterling Airways ind i firmaet, så vi blev et selvstændigt aktieselskab under Tjæreborg koncernen, så jeg har også oplevet Tjæreborg præsten på nært hold.

I 1973 var det slut og så kom jeg til firmaet Endex luft og hydraulik på Dortheavej, og det var nok det bedste sted jeg har været, både hvad angår løn og kammeratskab. Det var ellers nogle gamle bygninger, upraktisk indrettet, små lokaler og mange trapper, men der var ingen der jagede med os, vi havde det godt. Firmaet havde en fabrik for gasmålere som blev nedlagt, så restlageret blev sendt til os og skulle oplagres hos os, så

jeg var, sammen med en lærling, i gang med at pakke dem ud af nogle kasser, foret med halm. De støvede så meget, at jeg fik en gang akut astma, jeg bad om at få en støvmaske, men det fik jeg ikke.

I 1977 fik jeg sukkersyge og var indlagt i 1980 til regulering af insulin.

I 1980 blev firmaet overtaget af Sofus Berendtsen og flyttede til nye lokaler i Kokkedal og så var det slut med det gode forhold på Endex.

Jeg blev for første gang egentlig fyret med 8 måneders varsel, de sagde at det var p.gr. a. arbejdsmangel, men jeg tror at det mere var p.gr.a. sukkersygen.

I en kort overgang var jeg ansat på spejlfabrikken Mirror, Frederiksborgvej 29, officielt som reparatør, men jeg var mere med i produktionen end reparatør.

Her sluttede mit aktive maskinarbejderliv, først som arbejdsløs, så efterløønner og endelig pensionist.

19/7 1994

Kjeld Isager Henriksen

Haveforeningen Højvænget Ballerup